

Gårdsverksguiden

Marknad och produkter

De senaste åren har intresset för små vindkraftverk ökat i Sverige. Att det fortfarande byggs fler stora verk beror främst på deras produktionskapacitet: Har man ett bra vindläge är det oftast ett ekonomiskt bättre alternativ att bygga ett eller flera större verk.

Ibland kan det vara olämpligt att bygga stora verk på en fastighet. Exempelvis kanske närheten till annan bebyggelse är för stor eller elnätets kapacitet för låg eller dess anslutningspunkt för långt borta. Ett projekt med ett stort verk riskerar då att bli alltför dyrbart. I sådana fall kan det istället vara möjligt att bygga ett mindre verk.

Varför småverk?

Det är viktigt att veta att småverk sällan fyller funktionen som billig elleverantör – investeringskostnaden är helt enkelt oftast för hög i förhållande till produktionen. Men ett gårdsverk för med sig andra viktiga mervärden:

- Småverk kan förstärka en befintlig affärsidé på gården, exempelvis en gårdsbutik. Det kan fungera som landmärke och förstärka varumärke, miljöprofil och identitet.
- Småverk kan bidra till energitrygghet och leveranssäkerhet av el till fastigheten om teknik och anslutningar utformas för detta syfte.

Marknaden idag

Tänk på att marknaden för små vindkraftverk fortfarande är relativt liten, speciellt i Sverige, men den växer i takt med efterfrågan. Då det inte finns så många referensverk som har producerat vindel under ett flertal år är inte sällan beroende av den information som säljaren lämnar om verket. Ibland kan uppgifter om livslängd och produktionskapacitet vara missvisande.

Energimyndigheten arbetar med kartläggning och informations spridning om bland annat vindkraft, även småskalig. Myndigheten har därför beställt en sammanställning av leverantörer och tillverkare av mindre verk. Sammanställningen gjordes under 2009 av Svensk Vindkraftförening och intervallet på generatoreffekten som redovisas är mellan 0,75 kW och 200 kW. Rapporten finns att hämta på hemsidan Nätverk för vindbruk, www.natverketforvindbruk.se

Det är viktigt att det verk man väljer uppfyller de krav på certifiering som finns, inte minst de som gäller elsäkerhet. Ett verk kan bli godkänt utifrån nationell eller internationell standard – fråga leverantören vilken som har använts. Det är också angeläget att granska och värdera de effektkurvor, ljudnivåer med mera som leverantören redovisar.

I takt med att fler mindre verk kommer ut på marknaden ökar kraven på leverantörerna. Det är bra. I dag finns exempelvis krav på att mindre verk ska konsumentmärkas. För Sveriges del innebär det att en förteckning över rekommendationer kring gårdsverk ska vara klar i slutet av 2010. Det finns också förslag till ett nytt regelverk kring anslutning till elnätet, något som kommer att underlätta för små vindprojekt. Mer information om hur beslutsprocessen ser ut och andra intressanta fakta om småskalig vindkraft finns på Energimyndighetens hemsida: www.energimyndigheten.se/sv/Om-oss/Var-verksamhet/Framjande-av-vindkraft1/

Erfarenheter

Det finns inte så många mindre verk i drift idag och därför är det svårt att hitta bra referensanläggningar. Men gårdsverken blir fler, och inom en snar framtid kommer det att vara lättare att få fram fakta om hur de fungerar i verklig drift. De flesta tillverkarna av små vindkraftverk finns i utlandet men det finns även några svenska producenter.

Det är viktigt att inte bara se kortsiktigt på priset då pris och kvalitet ofta har ett samband. Det är också av stor vikt att det finns en tillgänglig och fungerande serviceorganisation som även garanterar att reservdelar kommer fram snabbt. De som har köpt och installerat mindre verk vill också betona vikten av att inte räkna för högt på produktion. I regel kommer man inte över 1 500 fullasttimmar per år, vilket ofta är betydligt mindre än underlagen och kalkylerna från leverantörerna visar.

Lönsamhet

Grundförutsättningen för all vindkraftsetablering, i såväl stor som liten skala, är dock att det finns ett bra vindläge. Hänsyn till grannar, nätanslutning, bygglovskrav, miljökrav, om elen ska användas till näringsverksamhet eller privat bruk, verkets pris, möjlig produktion, garantier, service, försäkringar, totalentreprenad och vad man kan göra själv i projektet är några viktiga aspekter att tänka på före en beställning. Att skaffa sig mer kunskap, prata med andra vindkraftsbyggare och vid behov ta hjälp av oberoende rådgivare är också mycket viktiga bitar för ett projektet ska bli lyckat.

